

บทคัดย่อ

ชื่อโครงการ: การศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จของธุรกิจขนาดกลาง ขนาดย่อม: กรณีศึกษา
อุตสาหกรรมเซรามิกในภาคเหนือตอนบน
ชื่อนักวิจัย: อัครพงศ์ อันทอง, อร จุนถิระพงศ์, นิमित นิมิตรเกียรติไกล และสกวาดเดือน ลิเลือน
ที่ปรึกษาโครงการ: ศาสตราจารย์ ดร.มิ่งสรรพ ขาวสอาด
E-mail Address: sridir@chiangmai.ac.th
ระยะเวลาโครงการ: 1 ตุลาคม 2547 – 30 กันยายน 2548

การศึกษานี้ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) โดยในการศึกษาพยายามที่จะตอบคำถามว่า **“ในการดำเนินธุรกิจการผลิตเซรามิกขนาดกลาง ขนาดย่อม นั้น มีปัจจัยอะไรบ้างที่ทำให้การดำเนินธุรกิจดังกล่าวประสบความสำเร็จ”** ในการศึกษาได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งที่เป็นข้อมูลทุติยภูมิที่เกี่ยวข้องกับภาวะอุตสาหกรรมเซรามิก และข้อมูลปฐมภูมิที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการจำนวน 80 ราย และแรงงานที่ทำงานอยู่ในโรงงานผลิตเซรามิกจำนวน 791 ราย โดยใช้แบบสอบถามสัมภาษณ์โรงงานต่างๆ ครอบคลุม 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดลำปาง เชียงใหม่ และเชียงราย

ก. มูลค่าเพิ่มและศักยภาพในการผลิตของโรงงานผลิตเซรามิก

โรงงานผลิตเซรามิกที่ตั้งอยู่ในภาคเหนือตอนบนส่วนใหญ่เป็นการผลิตสินค้าประเภทเครื่องใช้บนโต๊ะอาหารและของชำร่วยและเครื่องประดับมากกว่าร้อยละ 70 ของโรงงานการผลิตเซรามิกทั้งหมดที่อยู่ในภาคเหนือตอนบน โดยสินค้าที่โรงงานเหล่านี้ผลิตเป็นสินค้าที่มีลักษณะเคลือบขาวและเคลือบสีมากกว่าร้อยละ 50 ของผลผลิตเซรามิกทั้งหมด และมีการผลิตในลักษณะผลิตโดยมีการออกแบบเองประมาณร้อยละ 51 และผลิตตามคำสั่งลูกค้าประมาณร้อยละ 37 ของผลผลิตทั้งหมด โดยในการผลิตจะเกิดความเสียหายเกิดเฉลี่ยร้อยละ 20.28 ของสินค้าที่ผลิตทั้งหมด และมีสินค้าเกรด A ที่ได้หลังจากการเผาเคลือบแล้วเฉลี่ยร้อยละ 73.59 ของสินค้าที่ผลิตทั้งหมด ผู้ผลิตส่วนใหญ่ทำการตลาดเชิงรุก และพึ่งพาช่องทางการจำหน่ายสินค้าให้กับผู้บริโภคโดยตรง พ่อค้าส่ง และผู้ส่งออกเป็นสำคัญ สำหรับปัญหาหลักที่ผู้ประกอบการต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐ ก็คือ เรื่องของราคาเชื้อเพลิงที่นับวันจะมีราคาเพิ่มสูงขึ้น

โรงงานประเภทของตกแต่งสวน ลูกกรงแก้ว และสุขภัณฑ์ เป็นโรงงานที่มีผลการดำเนินงานในปี พ.ศ. 2546 ดีกว่ากลุ่มโรงงานอื่นๆ ในขณะที่กลุ่มโรงงานเครื่องใช้บนโต๊ะอาหารเป็นกลุ่มโรงงานที่มีอัตราผลตอบแทนต่ำที่สุด ส่วนมูลค่าเพิ่มที่เกิดขึ้นจากการผลิตประมาณร้อยละ 54 ของมูลค่าเพิ่มทั้งหมด

เป็นมูลค่าเพิ่มที่เกิดในส่วนของผลตอบแทนของแรงงาน รองลงมาได้แก่ มูลค่าเพิ่มในส่วนของผลตอบแทนของผู้ประกอบการ (กำไร) ซึ่งมีประมาณร้อยละ 36 ของมูลค่าเพิ่มทั้งหมด โดยโรงงานประเภทสุกัณฑ์ และของชำร่วยและเครื่องประดับเป็นโรงงานที่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มจากรายได้ที่ได้รับจากการขายได้มากที่สุด สำหรับแรงงานที่ทำงานในโรงงานเซรามิกประเภทลูกกรงแก้ว เครื่องใช้บนโต๊ะอาหาร และของตกแต่งสวน เป็นแรงงานที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดหรือสามารถสร้างรายได้และมูลค่าเพิ่มได้มากกว่าโรงงานประเภทอื่นๆ นอกจากนี้ยังพบว่า โรงงานผลิตเซรามิกเป็นโรงงานที่มีประสิทธิภาพในการผลิตในระดับที่สูงมาก โดยมีดัชนีประสิทธิภาพในการผลิตโดยเฉลี่ยมากกว่าร้อยละ 90 (เมื่อเทียบกับโรงงานที่ดีที่สุด) แต่อย่างไรก็ตามความไม่มีประสิทธิภาพที่เกิดขึ้นจากการผลิตได้ก่อให้เกิดความสูญเสียประมาณ 26 – 100 ล้านบาทต่อปี

ข. ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการดำเนินธุรกิจการผลิตเซรามิกขนาดกลางและขนาดย่อม

สำหรับการพิจารณาปัจจัยที่ผลต่อความสำเร็จของการดำเนินธุรกิจการผลิตเซรามิกขนาดกลาง ขนาดย่อม โดยการเปรียบเทียบระหว่างมุมมองของผู้ประกอบการกับข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ได้จากการเก็บตัวอย่าง ซึ่งจากการศึกษา พบว่า ในมุมมองของผู้ประกอบการและข้อมูลเชิงประจักษ์ให้ผลที่สอดคล้องกัน คือ ในการดำเนินธุรกิจผลิตเซรามิกขนาดกลาง ขนาดย่อมจะประสบความสำเร็จได้นั้นผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญในเรื่องของการบริหารงานมากที่สุด และเมื่อพิจารณาในระดับรายละเอียดจากข้อมูลเชิงประจักษ์ ทำให้ทราบว่า ความสำเร็จของการดำเนินธุรกิจผลิตเซรามิกขนาดกลาง ขนาดย่อม ผู้ผลิตจะต้องให้ความสำคัญกับประสิทธิภาพในการดำเนินงานมากกว่าที่จะมุ่งแต่แสวงหากำไรเป็นหลัก และในขณะเดียวกันจะต้องให้ความสำคัญในเรื่องของกระบวนการบริหารทรัพยากรบุคคล เช่น การมีสวัสดิการให้กับพนักงาน การมีระบบความปลอดภัยที่ดีให้กับพนักงาน เป็นต้น การลงทุนในสินทรัพย์ถาวร เช่น เครื่องจักร ที่ดิน เป็นต้น และการมีสินทรัพย์หมุนเวียนอย่างเพียงพอมากกว่าที่จะให้ความสำคัญกับปัจจัยทางด้านอื่นๆ แล้วจะทำให้การดำเนินธุรกิจผลิตเซรามิกขนาดกลาง ขนาดย่อม มีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จได้สูงกว่าโรงงานที่ไม่ให้ความสำคัญในปัจจัยดังกล่าว